

برجام، عامل غفلت از قفقاز

هنگامی که سال ۲۰۲۰ جنگ قفقاز میان دو کشور جمهوری آذربایجان و ارمنستان در منطقه رخ داد، تمرکز ایران روی ماجرای برجام و توافق با آمریکا بود.

آران نیوز : تحلیل و گزارش

احسان موحدیان کارشناس مسائل قفقاز: تصور می شد اگر این توافق با ایالات متحده سر پا شود، به طور خودکار مسائل منطقه ای به ویژه موضوع جنگ قره باغ و قفقاز حل و چالش های ایران با همسایگان شمال غربی خود به خود کاهش خواهد یافت.

این تصویری اشتباه بود، چراکه تحولات یاد شده منجر به ورود بازیگران منطقه ای از جمله ترکیه و صهیونیست ها شد و آن ها توانستند به نوعی از غفلت ایران استفاده و شرایط ژئوپلیتیک منطقه را تغییر دهند.

پس از حضور آنکارا و تل آویو در این منطقه، مباحثی درباره دالان جعلی زنگزور مطرح و همین امر منجر به افزایش حساسیت از سوی دستگاه های سیاسی، دیپلماسی و اقتصادی کشورمان شد تا از بروز خسارت به منافع ملی در آینده جلوگیری شود. با وجود این در هفته های اخیر باکو تلاش کرد پس از تسلط بر منطقه قره باغ، اقداماتی در حوزه تبلیغاتی و رسانه ای آغاز کند تا برنامه حمله نظامی ترکیه و آذربایجان به جنوب ارمنستان تکمیل شود.

البته باکو مدت ها به دنبال این اقدام است ولی با هشدارهای جدی ایران و مانورهای نظامی کشورمان در نوار مرزی شمال غرب، از این اقدام منصرف شد.

اما با توجه به تحولات هفته های اخیر در منطقه، به نظر می رسد عواملی در پشت پرده به دنبال این هستند حمله نظامی باکو به ارمنستان هرچه سریع تر انجام شود وگرنه با توجه به تحولات بین المللی این فرصت از دست آن ها خارج خواهد شد.

این مسئله توجه و دقت جدی مسئولان جمهوری اسلامی ایران را می طلبد. امروز دولت حاکم در ارمنستان برخلاف دولت های پیشین این کشور، غرب گراست، به طوری که پاشینیان، نخست وزیر سیاست های خود را همسو با منافع کشورهای اروپایی و ایالات متحده آمریکا در نظر می گیرد. همین امر و نزدیکی پاشینیان به غرب، امکان توافق ارمنستان با دو کشور جمهوری آذربایجان و ترکیه برخلاف منافع ایران را بیشتر کرده است.

البته دولت پاشینیان تاکنون با ایده ایجاد کریدور زنگزور مخالفت کرده، ولی با توجه به واگذاری قره باغ به آذربایجان در هفته های اخیر تنش های سیاسی در ارمنستان به ویژه در شهرهای ایروان، گیومری و وانادزور شکل گرفته و به نوعی ثبات ارمنستان را دچار تنش کرده و این منجر به نگرانی برای دوستان این کشور در منطقه شده است.

البته این ناآرامی ها و بی ثباتی در ارمنستان فرصتی به دولت پاشینیان داده تا ارتباط خود را با آمریکا گسترش دهد و همین موضوع منجر به خشم مسکو شده و حتی احتمال اینکه روسیه در آینده نزدیک به کمک ایروان بیاید بسیار کم خواهد بود.

از طرف دیگر، مسکو بارها اعلام کرده مخالفت جدی با بازگشایی کریدور زنگزور ندارد، چراکه می خواهد از این مسیر با ترکیه مبادله و ارتباط داشته و به دریای سیاه دسترسی داشته باشد و به نوعی از زنگزور به عنوان ابزاری برای دور زدن تحریم های غرب علیه خود استفاده کند.

جمهوری اسلامی ایران باید هوشیاری خود را در این منطقه حفظ کند. جدا از اینکه امروز در ارمنستان چه دولتی سر کار است باید به مرزها حساس باشد. اگر این مسیر بسته شود ایران در محاصره کشورهای جهان ترک و یا ناتو ترکی قرار می گیرد و به نوعی مسیر دسترسی ما در زمینه

اقتصادی در قفقاز بسته خواهد شد و برای دسترسی به اروپا باید به باکو و آنکارا متوسل شویم.

از طرف دیگر، نزدیک مرزهای ایران (جنوب ارمنستان) مکانی برای تردد تروریست های تکفیری و تجزیه طلب خواهد شد. ایران باید به دنبال مانورهای نظامی مشترک حتی با ارمنستان باشد و همچنین مانورهای نظامی خود را در مرزهای مشترک شمال غرب تداوم دهد و حساسیت ها را حفظ کند.

امروز نتیجه سیاست پاشینیان در منطقه این است که یک تشدد در ارمنستان ایجاد کند به گونه ای که اعلام کند ایروان هیچ پشتوانه ای در منطقه ندارد و تنها واشنگتن است که می تواند حامی این کشور در برابر باکو باشد.

این سخن نشان دهنده این است که اگر آمریکایی ها حضورشان تداوم داشته باشد روسیه زدایی در منطقه شکل خواهد گرفت و نفوذ جمهوری اسلامی ایران در منطقه کاهش خواهد یافت.